

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A VII. Nemzetközi Szakszervezeti Néptáncfesztivál megnyitójának ünnepsége a Tisza-parton, délután 5 órakor. Folklorbemutató az újszegedi szabadtéri színpadon este háromnegyed 8-tól.

Haydn: A patikus. A Tanyaszínház előadása. Ofél-deikon, este fél 7-kor.

Kondor Béla montipiai. Kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, július 29-ig.

Kecskés Ágnes textiltervező kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ

„B” Galériájában, július 29-ig.

A közművelődési könyvtárak 30. éve. Könyvtár-tételei kiállítás a Közművelődési Palota kupolájában, július 16-ig.

Móricz Zsigmond-émlék kiállítás a Somogyi-könyvtárban, július 21-ig.

Képek a Tiszáról. Horváth Dezső és Gyenes Kálmán fotókiállítása a tápi Juhász Gyula Művelődési Házban, augusztus 9-ig.

A Kiskunság népi fafaragása. Kiállítás a szőregi Tömörkény István Művelődési Házban, július 26-ig.

A Solar alkotócsoport fotókiállítása a dorozsmai Petőfi Sándor Művelődési Házban.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Hunek, avarok, magyarok; Élő szegedi képzőművészet; Lucs-gyűjtemény; Épülő Szeged; „Vasvirágok” — a szegedi lakatos- és kovácsmesterség 200 éve; Kőolaj- és földgáz; Paraszttűtörök és viseletek; Ember és környezete.

Ífj. Lele József néprajzi gyűjteménye Tápén (Vártó u. 1.), megtekinthető délután 2 órától 6 óráig.

Hétszáz néptáncos Szegeden

Ma kezdődik a nemzetközi fesztivál

Új helyszínen, a Tisza-parton rendezik meg az idén a nemzetközi szakszervezeti néptáncfesztivál megnyitóját. A látványos ünnepség ma délután 5 órakor kezdődik; hagyományos szintre, a Széchenyi tér azért most sem marad néptelen, hiszen a fesztiválon részt vevő néptáncgyűjtések ott gyülekeznek, a táncosok színpompás kosztümökben, sokféle népviseletben, zenekísérettel vonulnak az új rakpart-ra. (Pompás menetüket azok is végignézhetik, akiknek a délutáni órákban más elfoglaltságuk akad: a nyitőünnepséget ugyanis „elpróbálják”, ma, reggel 8 órától.)

A fesztivál külföldi résztvevőinek többsége már megérkezett Szegedre. A ciprusi és az NDK-beli táncosok csütörtökön jöttek, tegnap érkezett a szófiai táncgyűjtés, a Szovjetunióból az ivanovói textilművek Vadrozsák Táncgyűjtése, Romániából a Mugurelul Művészgyűjtés, Lengyelországból a Beskid Táncgyűjtés, Csehszlovákiából a Biotika Vállalat Partizán Enke- és Táncgyűjtése. Mára várják a jugoszláviai Marolt Táncgyűjtést; minthogy csak holnap, vasárnap érkezik a finn szakszervezetek központi szövetségének Katrilli Tánc és Zenei Együttése — a megnyitőünnepségen nem tudnak részt venni.

A fesztiválnyitány után, ma este háromnegyed nyolckor rendezik meg az első folklorbemutatót. Az újszegedi szabadtéri színpadon a budapesti Építők Vadrozsák, a jugoszláviai Marolt, a szovjet Vadrozsák és a Bartók Béla Táncgyűjtés mutatja be programját. Közönségük az idén is szavazhat a legjobbra: a bemutató után, a Vigadóban tartandó barátsági esten adják át a közönségdíjat, a csikobórs kulacsot. A vigadói barátsági estek egyébként újszerű fesztiválprogramok: mindhárom újszegedi folklor-est után megrendezik ezeket, egy-egy magyar együttes látja el a házigazdai teendőket, vagyis a meghívott külföldieket „viszik táncba”. Ugyancsak újdonsága a nemzetközi fesztiválnak a *nemzeti napok* eseménysorozata: a múzeumlépcsőnél három alkalommal mutatják be népük táncait a külföldiek. Elsőként holnap, vasárnap délután 4 órakor a szovjet és a ciprusi vendégeket láthatják az érdeklődők.

S. E.

Csatában és kolostorban

Semmi szükség holmi bemutatkozó mélyinterjúra Pál Tamással. Művészi pályája egy ideje nyitott könyv előttünk, azóta, hogy évekkel ezelőtt Szegedre vezérelte szerencsecsillaga (vagy „a végzet hatalma?”). S mivel a város köztársasági életét, szabadtérijét régen nem az udvarias vendégművészek előkelő leereszkedésével szemlélteti, hanem a belülről érdekelt felelősségével, közvetlen aprólékosságával, egy-egy beszélgetésünk szükségzerűen nélkülözi a komlexitásként mások tán elvárt, napilap-lehetőségű szempontjait, tárgyyszerű maradhat csupán, a mindenkor soros feladatra célratörő. Mely feladat most: *A végzet hatalma* szabadtéri bemutatója.

— Balettet kezdte a Dóm téren, mint operaházi kar-nagy 1971-ben, a Spartacus-szal. Gershwin operájának, a Pogy és Bessnek karmesteri pultja mellett folytatta, aztán már szegedi zeneigazgatóként a Bánkot, a János vitézt és az Aida-t vezényelte. S időközben a köztársaságban is egyre több Verdi-művet, messzebb ne menjünk, csak az imént lezárult szezonban a Johanna hazai bemutatóját. Ezt is, *A végzet hatalmát* is először.

— Nagyon örülök a feladatnak. Biztos vagyok benne, hogy az előadás azokat igazolja, akik ennek a szegedi játékokon újdonságnak számító Verdi-műnek bizalmat szavaztak. Kifejezetten szabadtérire való, már romantikus történelmi háttérrel fogva is, hiszen ezen a színpadon, képtelenek szólni, állandóan fúj a viharos szél, habóru dől, a szereplők alternatívái lényegében abban merülnek ki, hogy zárdába, kolostorba vonulnak, vagy elesnek a csatátérén. Egy olyan társadalmi tablót festik föl tehát, mely előtt a zenedráma működni tud.

— Mit jelent a műnek ez a romantikus társadalmi történelmi meghatározottsága a zenében?

— Például azt, hogy rendkívül terhet hord az énekar. Nem úgynevezett szalonkórus, hanem vándortársaság, veszekedő, csatázó, dorbézoló, ösvéveket őrző, ünneplő, jövő-menő kórus. Itt szerethető elmondani, milyen igaztalan vádak tapadtak a műre, melyek szerint gyengébb az általában vett nagy Verdi-repertoárnál. Úgy látszik, nemcsak a korai Verdi-ből, a későbbiből is maradt fölfedeznivaló. Sokan kárhozták a mű dramaturgiáját. Okkal, ok nélkül, ne szemezgessük, pusztán annyit szeretnék megjegyezni, hogy gyakorta elfelejtik, a kétségtelenül problematikus, és már annak idején több átdolgozott szöveg-könyv önmagában megtekinthetetlen, ha nem tekintjük a fölé emelkedő zene dramaturgiai erejét. Enélkül meddő vitatni az egyébként laza életképeket, hiszen meggyőződésem, a zene sikeresen egységesíti azokat.

— Mint az előadás zenei

Ács S. Sándor felvétele
A karmester: Pál Tamás

vezetője, miben látja a mű legfőbb erényét?

— Lenyűgöző dallamiságában, fantasztikusan gazdag

melódiavilágában, mely még Verdinél is egyszerű és megismételhetetlen — valamint a karakterek végzettségében, ami viszont cseppet sem különös a maestrónál. Verdit köztudomásúan sokat foglalkoztatta a végzettségűségi motívuma, hogy élünk, vagyunk, nem tudjuk miért, de szenvedélyeinkért állandóan fizetni kell. Mostanában, hogy egyre több Verdi-opera partitúrájával köthetünk beható ismeretséget, csodálatos világ tárult föl előttem. Érzésem szerint *A végzet hatalma* szabadtéri bemutatójának szereposztása, már ami közvetlenül a fővárosi és szegedi művészeket illeti, kitűnően sikerült. *Hosfalvy Róbert* pedig köztudomású, milyen nagyszerű Alvaro: a szerepet, annak idején, ő mutatta be Budapesten. A szovjet *Szergej Lejferkuszt* nagyon dicsérik, magam még nem hallottam, miként a bolgár *Nelly Boskováról* is csak közvetett ismereteim vannak. Tehát róluk, előzetesen, nincs mit mondanom. Van viszont a Szlovák Filharmonia világ-hírv kórusáról, legutóbb néhány napja próbáltam velük Pozsonyban. Hogy rövid és velős legyen: szenzációk.

Nikolényi István

Voces Contemporaneae

Román vonósnyégyesnek, a *Voces Contemporaneae*-nek koncertje nyitja a városi tanácsház Muzsikáló udvarának idei hangversenysorozatát július 16-án, hétfőn este 8 órától: Haydn, Bartók és Schubert műveiből játszanak. A vonósnyégyes négy kiváló fiatal román muzsikustársulása, még növendékkorukban alakították meg együttesüket. Jelenleg mind a négyen a Jassi George Enescu Konzervatórium tanárai.

A *Voces Contemporaneae* címet 1973-ban vették fel, ennek megfelelően a mai zene ápolását tekintik legfőbb feladatuknak. Külföldön első alkalommal 1980-ban vendég szerepeltek: Franciaországban és Nyugat-Németországban. 1974-ben újabb nagy sikerű hangversenyeket adtak Nyugat-Németországban, majd részt vettek a Colmarban rendezett nemzetközi kamarazenei versenyen, ahol első díjat nyertek. Ugyanez év nyarán a budapesti Bartók-szeminariumon Tátrai Vilmos foglalkozott az együttesrel. 1976-ban újabb meghívásokat kaptak Nyugat-Németországba és Franciaországba, és több nemzetközi zenei fesztiválon vettek részt.

Térrel, tér ellenében

A végzet hatalma nyolc helyszínen játszódik. Ennyi különböző játéktérrel varázrosni a Dóm térről — egyszerűen képtelenség. Mit tesz hát a díszlettervező, ahol nincs forgószínpad, zsinórpadlás, süllyesztő? Az Operaház vezető tervezője, Forray Gábor, korábbi Bánkban díszletével azt bizonyította, hogyan lehet szervezen a tér építészeti architektúrájához simítani a játéktérét, a Nabucco ősi babiloni—jeruzsálemi templom-építményével pedig arra tett kísérletet, hogyan lehet leválasztani a neogótikus épületeket a színpadtól.

— Kétségtelenül meghatározója minden itteni munkának a tér, az építészeti együttes: ha egy mód van rá, kötni kell a díszletet ehhez az architektúrához. Ha azonban olyan darabhoz kell játéktérrel készíteni, amely ellenáll a Dóm tér együttesének, akkor a díszlet teljesen el kell idegeníteni. Ez történt most is. *A végzet hatalma* nyolc képből áll, a gyors váltások, a teljesen megváltozó díszlethelyszínek megoldhatatlanok. Összefogó konstrukciót képzeltem el tehát, mely annyira karakterisztikus, hogy hatásos vizuális élményt ad, ugyanakkor a különböző képeknek kerete, melyeket jellemző elemekkel különböző helyszínekhez alakítunk.

— Színházi szakember, képzőművész, építész? Vajon melyikhez áll legközelebb a díszlettervező?

— A díszlettervező alkalmazott művész, aki színházi körülmények között vizuális élményt teremt. Operai

A díszlettervező:
Forray Gábor

viszonyok között úgy, hogy alárendeli fantáziáját, elképzeléseit a zeneszerző művének, a rendezői koncepciónak, illetve ezekkel szinkronban teljesíti ki meghatározott programját.

— Sokat jár külföldön, a világ nagy operaházaiban. A legutóbbi élmények közül melyekre emlékezik legszívesebben?

— Két munkámra. A moszkvai Nagyszínházban *Mikó András*sal a *Kékszakállú herceg várát* állítottuk színre. Egyszerűen lenyűgözött magas szintű színházzervezési-technológiai kultúrájuk, a kiválóan felszerelt műhelyek sora, a nagyszerűen képzett szakemberek, a lehetetlen nem ismerő színházi apparátus. Ausztriában, Sydneyben, a *Spartacus* díszleteit terveztem a csodálatosan modern operában. Színházi kultúrájuk még ki-

alakulatlan, az európai dokumentumok alapján dolgoznak helyi erővel. Olyan fokon nem képesek színházat csinálni, mint amilyenhez Európában hozzászoktunk, az azonban bizonyos, hogy a munka mindkét fél számára hasznos volt, kölcsönösen elégedettek voltunk. A külföldi vendégtervezések keserű tapasztalata, hogy látja az ember a legkorszerűbb színházi anyagokat, a legújabb technológiákat, színpadi berendezéseket, amelyekről itthon csak álmodunk. S ez nem is mindig pénz kérdése. Csak egyetlen példa: sehol a világon nincsenek olyan merev és szigorú színházi tűzrendszeti előírások, mint nálunk. Műanyagokkal egyáltalán nem dolgozhatunk. Pedig még az Aida egyetlen, hat méteres oszlopa hagyományos anyagokból két mászra, eddig műanyagból mindössze harminc kiló lehetne...

— Oláh Gusztáv mellett tanulta meg a mesterséget, a művészet minden csínját-bínját. Van-e, akinek átadhatja majd a stafétát?

— A magyar színházi díszlettervezés utánpótlásának kérdése igen élesen vetődött fel az utóbbi időben. A mai díszlettervezés olyan magas és komplex követelményeket állít a művészek elé, hogy meg kellett szervezni a folyamatos és rendszeres képzést és utánpótlás keretét. Osztrák a Képzőművészeti Főiskolán elindul a díszlettervezői szak, bízunk benne, egy évtizeden belül megéri a gyümölcse is...

Tandi Jajos

1500 közös téma

Nemzetközi összefogás a környezet védelmére

A folyóvíz és az áramló ahonnan az összesített adalevegő nem ismer országokat, az Oslóban székelő határokat — ezért a hathatós környezetvédelem valószínűleg közös ügy lesz, a víz és a levegő tisztaságának megőrzése széles körű nemzetközi összefogást igényel. Kialakulóban van az ENSZ szervezésében és a KGST-országok között egyaránt az együttműködés, ebben a munkában Magyarország is aktívan részt vesz. Erről a tevékenységről és a feladatokról adott tájékoztatást az MTI munkatársának Szentes Ervin, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal nemzetközi osztályának vezetője.

A természetes környezet szennyezésével szemben a kimerültség veszélyével felelősséget, ebből kiindulva mind több ország ismeri fel, hogy az ipari fejlesztést nem lehet egyoldalúan csak a gazdasági növekedés érdekében növelni, ennek gyakori káros hatásait is figyelembe kell venni. A környezetvédelem azonban rendkívül költséges, s ráadásul új eszközöket, technológiákat, műszaki-tudományos eredményeket, valamint jogi szabályozást igényel. Az ENSZ európai gazdasági bizottsága és környezetvédelmi programja az együttműködés szervezésével, az információcsere gyorsításával járul hozzá, hogy ezek az eredmények széles körben elterjedjenek.

Az ENSZ környezetvédelmi programjában most szervezik az egész világot átfogó, úgynevezett monitoring-hálózatot, amely a természetes környezet változásait vizsgálja, ellenőrzi. Ennek részét képezi az európai megfigyelő rendszer: ebbe tartozik a Kecskeméti fel-társzágok ismertetik az állított állomások, amely az országos meteorológiai szolgálat irányításával működik. Veszprémi Vegyipari Egyetemen közreműködésével a Páti Nitrogénművekkel alakított szocialista országok közötti kalmazott salétromsav-hasonlóan — rendszeresen gyártási technológia leírát elküldik a moszkvai hidroszolgálatnak a nemzetközi meteorológiai intézetbe, listához.